

Slovo k povzbuzení na pátek 22. ledna 2021, sv. Vincence, jáhna a mučedníka
Biblická čtení: Žid 8,6-13; Ž 85; Mk 3,13-19

Milé sestry, milí bratři,

dovolte tři krátké poznámky; ke každému z biblických čtení jednu a třetí pak k dnešnímu svátku, svatém Vincenci, jáhnovi a mučedníkovi.

V prvním čtení stále pokračujeme v Listě Židům. Již několik dní se před námi otevírají řádky „centrálních kapitol“ listu pojednávajících o Kristově velekněžství, které nekonečně převyšuje a tudíž také nahrazuje to starozákonní, neboť má sílu zprostředkovat člověku Boha. Spočívá totiž v dokonalé Kristově oběti na kříži a nabízí skutečné odpuštění hříchů.

Pisatel listu ukazuje, jak právě v Kristu se naplnilo krásné Jeremiášovo mesiánské proroctví, které dnešní úryvek cituje: Kristova milost má sílu zasáhnout a proměnit lidské srdce, vlít lásku, má sílu otevřít lidskou mysl pro poznání Boha, dát světlo, a to vše díky odpuštění hříchů. To je ovoce Kristova velekněžství, které jakožto velekněžství Božího Syna není přenositelné na nikoho jiného, ale jen tajemně pokračuje v kněžství svátostném.

Nejvlastnějším úkolem nositele svátostného kněžství, nehodného člověka, kterému byla bez jeho jakýchkoli zásluh svátostí kněžského svěcení svěřena Boží svátostná moc, je – vedle hlásání evangelia – vysluhovat svátosti. Samozřejmě, že i řada dalších duchovních, organizačních a praktických úkolů je součástí knězova poslání, bez jejich naplnění ani ty svátosti by vysluhovat mnohdy nešlo, ale vrcholem jeho poslání je opravdu zprostředkovávat tajemně (tedy svátostně) Krista, jeho odpuštění, jeho milost. Svatý Tomáš Akvinský to vidí docela jasně: Hlavním účinkem svátosti svěcení je svěření svátostné moci (*potestas sacramenti*), především moci vysluhovat eucharistii a odpouštět hříchy.

Tyto úvahy – krom toho, že by se měly stát především podnětem ke zpytování svědomí pro nás, nehodné kněze – nám všem připomínají, že svátosti jsou vrcholem Kristovy velekněžské účinné přítomnosti mezi námi. Svátosti mají největší sílu proměnit lidské nitro k lásce, posílit jeho víru a odpustit hříchy, je-li srdce člověka dostatečně otevřené. Vždyť právě to jsou účinky křtu, potvrzené a upevněné bířmováním, živené eucharistií a stále znovu očišťované svatou zpovědí. Ve svátostech je Kristus s jistotou – bez ohledu na knězovy kvality či nekvality, *ex opere operato* – přítomen. Narozdíl od hlásání evangelia, které je vždy na knězi a jeho kvalitách či nekvalitách také nějak závislé, je *ex opere operantis*.

Tak tolik snad k prvnímu čtení. Druhá poznámka se týká dnešní úryvku evangelijního. Slyšeli jsme souhrnné svědectví o povolání dvanácti apoštolů a seznam jejich jmen. Už samotný začátek «Ježíš (...) zavolal k sobě ty, které sám chtěl» naznačuje, že apoštolská služba, potažmo svátost kněžství je Kristovým Božím povoláním, darem, ne něčím, co by si člověk mohl nárokovat. «A ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, protože je chtěl posílat kázat, a to s mocí vyhánět zlé duchy» zase říká, že úkolem apoštola a jejich nástupců je opravdu hlásat evangelium a vysluhovat svátosti, zvláště jimi pak «vyhánět zlé duchy». Ale nejprve je jeho osobním úkolem být s Ježíšem. Jen tak může být schopen ve své službě vytrvat a konat ji tak a tam, jak a kde má, jen tak to, co pak záleží i na knězi, může být také účinné. A také si nesmí nebýt příliš jistý sám sebou, protože mezi apoštoly Pán Ježíš zavolal i «Jidáše Iškariotského, který ho pak zradil».

Celá evangelijní scéna je asi opět nejprve podnětem ke zpytování svědomí pro všechny kněze. Ale hned s tím je zároveň podnětem ke zpytování svědomí nás všech, protože k tomu být s Pánem Ježíšem jsme jako křesťané povoláni úplně všichni. Být s Ježíšem je jedno z nejkrásnějších vyjádření celé naší křesťanské existence, života křesťanské víry. Navíc jen, budeme-li žít v přátelství s Ježíšem, je větší naděje, že i do veškerého našeho mluvení a činění bude moci sestoupit jeho moc, naděje, že veškeré naše jednání se stane také tak trochu svátostným, protože v něm bude Boží milost nějak také vnímatelně přítomna. Ke spáse světa.

Být s Ježíšem je tak jedním z našich nejkrásnějších životních úkolů. Možná zkusme proto všichni zazpytovat své svědomí, jak jej konkrétně naplňujeme, kolik času strávíme opravdu s Kristem, kolik svých činností konáme nějak i s ním, v jeho přítomnosti, jak ho zveme, vpustíme do všeho, co jsme, říkáme a děláme. Určitá analogie s našimi vztahy – s posouzením, zda s někým jsme či nejsme, zda jsme či nejsme i duší přítomni, zda druhého vnímáme, opustíme k sobě, a tak dále – nám může být v tomto zpytování dobrou pomocí...

Třetí závěrečná poznámka se týká dnešního světce, svatého Vincence, jáhna a mučedníka, zejména ve Španělsku a Portugalsku velmi uctívaného. Spolu s ním se dostáváme opět do doby velkého pronásledování křesťanů v římském impériu, konkrétně do dnešního Španělska, na začátek století čtvrtého, do doby nejkrutější vlny pronásledování na sklonku vlády císaře Diokleciána.

Vincenc byl jáhnem biskupa Valeria za Zaragozy. A byl pro něj bezpochyby požehnáním a pomocí v mnoha ohledech: Svými schopnostmi, svou vzdělaností, statečností, zbožností i věrností, jak říkají Vincentovy životopisy. Už jeho působení po biskupově boku by proto jistě zadržovalo mnoho příčin ho považovat za světce. Ale bylo to až kruté mučení, závěr jeho pozemského života, které jeho svatost učinily skutečně autentickou.

Passio hovořící o jeho mučednictví nám překládá skutečně barvitě nejen různé krutosti, které musel pro svou víru během mučení podstoupit (jako drásání těla, pečení na žhavých železech, vykloubení údů a podobně), ale také statečnost jeho reakcí: „Jsem připraven trpět víc, než tvá zloba dokáže vymyslet“ měl říci svým mučitelům.

Vincenc tak – jako mnozí další – v rozhodující chvíli s Boží pomocí dokázal dosvědčit vše to, co během svého života a působení vyznával, hlásal a učil.

Kéž bychom na to vždy pamatovali, že právě v rozhodujících chvílích, kdy půjde o náš pozemský život, o naši pozemskou existenci, o nějaká dobra pro nás existenčně důležitá, kdy na nás dolehne bolest, i třeba krutá, anebo dokonce mučení. Právě tehdy se ukáže a vytříbí pevnost naší víry, naděje a lásky. Kéž bychom prosili předem Boha a pomoc, abychom ve zkouškách, ať jsou a budou jakékoli, obstáli, abychom se Krista a dobra nikdy nezřekli, abychom se nikým a ničím nenechali zlomit.

A když se pak stane, že v podobných chvílích nedokážeme být tak stateční jako Vincenc a jemu podobní, kéž pak aspoň prosíme o Boží odpuštění. Ostatně proto také Kristus Velekněz – znav dopředu všechnu naši slabost a všechny naše pády – zemřel na kříži...